

Czy hodowla alpak jest łatwa?

Autor: mgr inż. Dorota Kolasińska

Data: 29 kwietnia 2017

Hodowla alpak w Polsce prężnie się rozwija. Polski Związek Hodowców Alpak szacuje, że w naszym kraju utrzymywanych jest ponad 3,5 tysiąca sztuk zwierząt.

Zapotrzebowanie na włókno surowe oraz zainteresowanie wyrobami rękodzielniczymi z włókna alpak jest duże. Jakie wymagania powinna spełniać prawidłowo zarządzana hodowla alpak?

Trud hodowli

Alpaki są hodowane głównie ze względu na runo, z którego przędza jest znacznie lepsza niż owcza. Mają spokojne i łagodne usposobienie, przyzwyczajają się do właściciela. **Hodowla alpak jest przyjemna, jednak wymaga wiedzy i doświadczenia**, aby faktycznie taka była. Nie można na pewno powiedzieć, że chów i hodowla alpak jest prosta. Podczas wieloletniej praktyki, **nawet wprawiony hodowca może mieć problemy z alpakami** (z rozrodem, chorobami, jakością włókna, zabiegami pielęgnacyjnymi).

Można spotkać aż 22 odmiany barwne włókna alpak. W Polsce jest kilka firm, które proponują przerób włókna. Doświadczeni hodowcy większość tych działań wykonują we własnym zakresie, sprzedając gotowe motki (fot. ALPAKARNIA P&M).

Alpaki, mimo, że nie są zaliczane do zwierząt gospodarskich wymagają dokładnie tyle samo pracy. Używanie pojęć „bezproblemowe” czy „bezobsługowe zwierzęta” w przypadku alpak nie ma nic wspólnego z rzeczywistością.

Początkujący hodowcy alpak, mają prawie zawsze problemy z rozrodem alpak (młode rodzą się martwe, bo zbyt późno udzielono pomocy, lub wcale jej nie udzielono), czy chociażby z żywieniem i kiepską jakością włókna (co idzie ze sobą w parze). [Alpaki](#) wymagają wielu zabiegów pielęgnacyjnych i zootechnicznych. Co trzeba wiedzieć o hodowli alpak?

- *Początkujący hodowcy największy problem mają z brakiem wiedzy. Myślą, że alpaki nie chorują i są bezobsługowe. Wystarczy dać im sianko i wypuścić na łąkę – mówi Piotr Pietrzykowski z hodowli ALPAKARNIA P&M w Szyszyńskich Holendrach, w województwie wielkopolskim*

Jakie są rasy alpak?

W Polsce przeważającą część populacji (ponad 80%) stanowią alpaki rasy *Huacaya*. Mają gęstą okrywę, rosnącą prostopadle do ciała, po rozchyleniu runa widać karbikowanie (równe drobne, falowanie włosa). Alpaki rasy *Suri* mają runo opadające wzdłuż ciała.

Odmiany barwne alpak

Alpaki przyzwyczajają się do właściciela, jego głosu i wyglądu. Reagują na swoje imiona i można je nauczyć różnych sztuczek. Są inteligentne i ciekawskie, bardzo dobrze sprawdzają się w terapii osób niepełnosprawnych (fot. ALPAKARNIA P&M).

Alpaki mają umaszczenie jednolite – od białego, beżowego, szarego, brązowego po czarne lub łaciate (czarno, szaro, biało, brązowe). Zaskakujące jest to, że **najbardziej pożądane przez wielu hodowców jest włókno pochodzące od alpak różnobarwnych**, ponieważ po wymieszaniu i przerobieniu na przędzę ma unikalną barwę. Alpaki umaszczone różnobarwnie mają ciekawszy wygląd i wyróżniają się wśród stada.

Charakter i zachowanie się alpak

Podobnie jak człowiek, alpaki mają różne charaktery, ale z reguły są łagodne. Jeśli sytuacja, według nich tego wymaga, potrafią kopnąć, nafukać i napluć. Komunikują się poprzez wydawanie różnie zmodulowanych dźwięków- wyrażających tęsknotę, wołanie potomstwa, klikają i pojękują. Przyzwyczajają się do właścicieli, **reagują na nadawane im imiona i niektóre komendy**. Akceptują inne zwierzęta gospodarskie na pastwiskach – konie, owce, krowy i kozy. Potrafią zaciekle bronić swoich młodych przed zwierzętami dzikimi, ale również innych członków stada (nie tylko swojego gatunku np. stad owiec, kóz). Są wykorzystywane w alpakoterapii oraz kupowane często do gospodarstw agroturystycznych. **Alpaki są zwierzętami stadnymi**, potrzebują towarzystwa innych zwierząt.

Budynki inwentarskie dla alpak

Alpaki nie wymagają ogrzewanych pomieszczeń. Większym problemem dla zwierząt są letnie upały, niż mróz (fot. ALPAKARNIA P&M).

Alpaki dzięki ciepłochronnej okrywie mogą być całorocznie utrzymywane w nieogrzewanych budynkach- zaadoptowanych stodołach, starych szopach i oborach z dostępem do wybiegów. Jedynym **newralgicznym momentem są porody odbywające się zimą**. Młode powinny być wtedy dokładnie wysuszone, dodatkowo zakłada się im ubranka chroniące przed mrozem.

Wybiegi i pastwiska dla alpaka

Alpaki mogą całe dni spędzać na zewnątrz, wychodzą chętnie, nawet zimą. Potrzebują wybiegów, które w większości hodowli są jednocześnie pastwiskami. Warto w takim przypadku zastosować system kwaterowy, aby zapewnić w okresie wiosenno-letnim stały dostęp do zielonek. Na wybiegu warto utworzyć kąpielisko z piaskiem. **Wybiegi powinny być ogrodzone**, w większości przypadków wystarcza drewniany płot.

Żywnienie alpaka

Alpaki bardzo chętnie korzystają z wybiegów i pastwisk (fot. ALPAKARNIA P&M).

Od maja do października główną paszą objętościową alpaka jest trawa i siano. W okresie jesienno-zimowym alpaki powinny mieć stały dostęp do siana. **Dodatkowo stosuje się paszę treściwą przygotowaną we własnym gospodarstwie lub pełnoporcjówkę z zakupu** (jest już kilka firm paszowych na naszym rynku, które oferują specjalistyczne pasze i dodatki paszowe dla alpaka).

Przysmakiem tych egzotycznych zwierząt jest marchewka. Należy pamiętać, że alpaki są przeżuwaczami, w związku z czym grożą im podobne choroby metaboliczne jak krowom np. ketoza. Dlatego dawka pokarmowa powinna być zbilansowana pod względem białka, energii i włókna, ale również pod względem składników mineralnych i witamin. **Żywnienie ma wpływ na parametry**

rozrodu, jakość włókna i zdrowotność.

Rozród alpak

Samice i samce przeznaczają się do rozrodu w wieku 2-3 lat, jednak to nie jest jedyny parametr określający gotowość. Ważna jest również masa ciała. Samice powinny być przeznaczane do rozrodu kiedy osiągną 75% masy ciała dorosłej samicy, a samce powinny być na tyle duże i rozwinięte, aby skutecznie pokryć samicę. **Samica podczas rui wykazuje odruch tolerancji na samca**, pozwala się obwąchać i pokryć (akt krycia trwa około pół godziny, samiec wydaje specyficzne odgłosy). Pierwszą metodą sprawdzenia skuteczności krycia jest podprowadzenie samca do samicy. Kiedy samica nie wykazuje odruchu tolerancji (fuka, pluje, nie pozwala się obwąchać i nie dopuszcza do siebie samca), to możemy uznać, że jest pokryta. **Niektóre firmy oferują ultrasonografy przy pomocy których można stwierdzić ciążę** po upływie kilkunastu dni, jednak jest to dość drogi sprzęt.

Alpaki z reguły rodzą się bez pomocy hodowcy lub lekarza weterynarii, jednak problemy pojawiają się, gdy młode jest ułożone w nieprawidłowej pozycji w łonie matki (fot. ALPAKARNIA P&M).

Ciąża alpak trwa 340-360 dni. Poród w większości przypadków odbywa się bez konieczności interwencji hodowcy, czy lekarza weterynarii. Czasami położenie płodu (jest kilka pozycji ułożenia płodu) znacznie utrudnia poród. W takich przypadkach wymagana jest pomoc ze strony hodowcy.

*– W 90% przypadków alpaki rodzą samodzielnie. W 10% potrzebna jest pomoc, bo młode jest ustawione pośladkowo. Są dwa położenia młodych, w trzech różnych postawach, przy różnym ułożeniu głowy i kończyn w stosunku do tułowia. Miałem kilka takich nietypowych przypadków, ale dałem sobie z nimi radę. **Może zdarzyć się tak, że młode urodzi się martwe, bo pękł pęcherz płodowy i młode się udusiło w łonie matki**– mówi hodowca alpak*

Choroby alpak

Wbrew powszechnie krążącej teorii **alpaki podobnie jak inne zwierzęta chorują**. Mogą to być schorzenia bakteryjne, wirusowe, pasożytnicze, na tle metabolicznym, niedoborowym.

*– Najczęściej zdarzają się pasożyty zewnętrzne i wewnętrzne, właśnie z tym trzeba się w pierwszej kolejności uporać- tłumaczy Piotr Pietrzykowski– U alpak mogą pojawić się różne choroby. Jednak najgorsza jest gruźlica. **Nie wolno kupować zwierząt z terenów, na których występuje gruźlica bydła**, czyli z Anglii. Wiele chorób przenoszonych jest od zwierząt pochodzących z zagranicy. Importowane alpaki nie są przyzwyczajone do naszych warunków atmosferycznych, wtedy u młodych bardzo często pojawiają się biegunki.*

Zabiegi pielęgnacyjne

Strzyżenie alpak odbywa się raz w roku. Wełna różni się jakością, w zależności od miejsca na ciele, z którego pochodzi (fot. ALPAKARNIA P&M).

Alpaki wymagają regularnych zabiegów pielęgnacyjnych i szczepień:

- **Strzyża przeprowadzana raz w roku**
- Korekcja paznokci (raz lub dwa razy w roku)
- Korekcja zębów (raz lub dwa razy w roku)
- **Odrobaczenie (dwa razy w roku)**
- Szczepienia przeciwko bakteriom beztlenowym

*–Przede wszystkim trzeba skracać zęby i paznokcie. Odbywa się to raz lub dwa razy do roku, w zależności od potrzeby, bo jednym rosną szybciej, innym wolniej. **Raz do roku również przeprowadza się strzyżę.** Odrobaczenie powinno się robić dwa razy do roku. Konieczne również są szczepienia przeciwko bakteriom beztlenowym. W ciągu jednego, dwóch dni mogą doprowadzić do śmierci, powodują niewydolność nerek, płuc- ostrzega Piotr Pietrzykowski*

Włókno alpak

Dorośla alpaka strzyżona raz w roku daje około 3-5 kg włókna. Każdy kolejny etap przerobu włókna od czyszczenia, prania, gręplowania, przedzenia czy sprzedaży gotowego produktu np. skarpetek czy swetra daje większy zysk. **Hodowcy najczęściej we własnym zakresie przetwarzają włókno i wykonują wyroby** np. kołdry, poduszki, koce, ubrania. Na końcu również we własnym zakresie sprzedają wyroby.

Najdroższym surowcem jest włókno młodych alpak, nazywane baby alpaka (fot. ALPAKARNIA P&M).

Hodowcy alpak są jednocześnie specjalistami od hodowli, rękodzieła, marketingu i reklamy. **Hodowla alpak wymaga określonego planu, pomysłu na produkt końcowy**, determinacji w działaniu i miłości do tych zwierząt. W takim przypadku hodowla alpak jest uznawana za dobrze prosperującą.

Hodowla alpak jest faktycznie przyjemna, ale wymaga wiedzy i doświadczenia. **Polski Związek Hodowców Alpak i najbardziej doświadczeni hodowcy w Polsce organizują dla początkujących szkolenia**, warsztaty i konferencje, na których warto bywać, zdobywać wiedzę i dobrze przygotować się na to, co nas czeka podczas rozkręcania hodowli. **Na początku czeka nas wiele wydatków**, a zyski widać dopiero po kilku latach.